

## PRIPOMIENKY A NÁVRHY VIA IURIS, Priatel'ov Zeme - CEPA a Klimatickej koalície K NÁVRHU ZÁKONA O ZMENE KLÍMY

Prvý a “strešný” národný zákon pre klímu musí nielen zabezpečiť, že Slovensko konečne začne plniť konkrétne ciele zdieľané v rámci EÚ, ale aj prevedie krajinu cez spravodlivú a udržateľnú transformáciu spoločnosti. Je to náročná a komplexná úloha, ktorá si vyžaduje legislatívnu podporu v podobe klimatického zákona, ktorý odráža konkrétne výzvy, ktorým naša krajina čelí.

Klimatický zákon musí mať nasledujúce kľúčové črty, ak má naozaj “fungovať”:

### CIELE:

#### dostatočne ambiciózne a konkrétne

- ciele pre dekarbonizáciu majú byť ambiciózne, nastavené v súlade s dekarbonizačnou trajektóriou pre každý sektor hospodárstva - sektory, ktoré pokrýva systém ETS aj ktoré systémom ETS (zatiaľ) nie sú pokryté a na EÚ úrovni ich reguluje nariadenie o zdieľanom úsilí
- ciele pre dekarbonizáciu majú byť dlhodobé aj krátkodobé a opatrenia prijímané na ich dosahovanie merateľné, kontrolovateľné a časovo viazané

#### regionálne kapacity

- nadviazanie na odborné kapacity pre plánovanie a koordináciu dekarbonizácie a rozvoj udržateľnej energetiky, ktoré vznikajú pod gesciou MH SR (Regionálne centrá udržateľnej energetiky - RCUE<sup>1</sup>)
- Vertikálne plánovanie dekarbonizácie sa má nastaviť cez regióny (RCUE), a nie cez kraje a mestá/obce

#### dáta o emisiách sú kvalitné, dostupné a prepojené s klimatickými politikami

- data management - je potrebná integrácia postupov (aj inštitucionálna), kritérií pre kvalitu a prístupu k dátam tak, aby zber a spracovanie dát zbytočne nezaťažoval, ale slúžil na nastavenie klimatických politik

### KONTROLA:

#### reporting plnenia cieľov a klimatických nástrojov

Reporting musí byť:

- postavený na jasných, merateľných a časovo viazaných cieľoch a povinnostiach
- umožniť, aby bolo na jeho základe možné vyvodiť právnu aj politickú zodpovednosť
- zbytočne nezaťažujúci inštitúcie pri plnení povinností
- transparentný a zrozumiteľný

---

<sup>1</sup> <https://www.siea.sk/podporne-programy/podpora-rozvoja-regionalnej-a-lokalnej-energetiky/>

## nezávislý expertný orgán

nadrezortná Rada ako expertný, monitorovací, kontrolný a poradný orgán musí:

- mať dobre nastavené kompetencie, kreovanie, zodpovednosť a personálne podmienky (vrátane otázky odborných vedomostí a skúseností, otázky odmeňovania a administratívnej podpory)
- plniť funkcie: monitoring plnenia záväzkov vyplývajúci z klimatických nástrojov, upozorňovať na nevyhnutnosť ich aktualizácie, dávať záväzné stanovisko v prípade, že povinné inštitúcie a osoby konajú ex offio
- zverejňovať svoje rozhodnutia, stanoviská a iné úkony na webe

## ZODPOVEDNOSŤ:

### žaloba zainteresovanej verejnosti

Možnosť obrátiť sa na súd a žiadať súdny prieskum na vymáhanie:

- súladu klimatických nástrojov s cieľmi
- povinnosti prijať nápravné opatrenia
- odstránenia nečinnosti orgánov verejnej správy

Vyššie uvedené črty sme premietli do konkrétnych ustanovení, ktoré boli zaslané Ministerstvu životného prostredia SR, dňa 8.4.2022, upravené 27.10.2022 a opäť 5.12.2022: <https://docs.google.com/document/d/109y8JxcPogVuaIraWCjIqqBNkproTTsf/edit>

**Nie je podstatná konkrétna forma, akou budú kľúčové črty ochrany klímy legislatívne určené, definované, podchytené. Principiálne však, bez ktorejkoľvek tejto črty nebude klimatický zákon plniť svoje funkcie.**

## Naše pripomienky k jednotlivým ustanoveniam

návrhu zákona o zmene klímy (03\_Vlastný materiál\_navrh zakona\_PPK final), ktorý bol dňa 30.12.2022 v rámci legislatívneho procesu predložený do Predbežného pripomienkovacieho procesu (PPK):

### 1. K § 2

Do § 2 navrhujeme doplniť písmeno t) v nasledovnom znení:

*“regionálnymi centrami udržateľnej energetiky nové odborné kapacity pre plánovanie a koordináciu dekarbonizácie v regiónoch a rozvoja udržateľnej energetiky metodicky riadené Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou s cieľom podporovať plnenie klimatických a energetických záväzkov Slovenskej republiky aj cieľov stratégie štátnej environmentálnej politiky, ktoré vzniknú implementáciou Programu Slovensko na roky 2021 – 2027”*

### Odôvodnenie:

Vytvorenie a činnosť regionálnych centier udržateľnej energetiky je súčasťou opatrenia 2.1.3 Programu Slovensko 21-27. Primárnou úlohou týchto nových regionálnych kapacít (ktoré riešia doterajší problém absencie odborných kapacít v regiónoch pre dekarbonizáciu) je zber, analýza a vyhodnotenie energetických a súvisiacich údajov v regiónoch (na úrovni katastrov, resp. obcí) a vypracovanie regionálnych dekarbonizačných stratégií (naprieč sektormi). Analytická aj strategická činnosť centier bude postupovať podľa štandardizovaných metódik, ktoré sa v súčasnosti pripravujú. Činnosť centier pokryje celé územie SR, pričom vymedzenie ich územnej pôsobnosti bude rešpektovať hranice ÚMR a SPR, resp. okresov. Preto je dôležité centrá zahrnúť do terminológie v §2.

### **2. K § 4**

Navrhujeme doplniť ods. 4:

*„Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) na návrh rady poverí ministra životného prostredia aktualizovať klimatické ciele, ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie dlhodobého klimatického cieľa podľa § 3 alebo pre plnenie záväzkov v oblasti riešenia zmeny klímy.“*

### Odôvodnenie:

Je nevyhnutné myslieť na to, že dáta o stave klímy sa neustále vyvíjajú a preto aj naše národné klimatické ciele by ich v prípade potreby mali reflektovať a prehodnocovať, či ciele, ktoré sme si stanovili, sú dostatočne ambiciózne.

### **3. K § 5**

Navrhujeme upraviť ods.1, 2, 3, 4 a 6:

(1) Sektor cestnej dopravy má za cieľ do roku 2030 zníženie emisií o 20 % v porovnaní s referenčným rokom 2005. Za splnenie tohto cieľa je zodpovedné Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky a Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky.

(2) Sektor budov, okrem emisií spadajúcich do systému obchodovania s emisiami, má za cieľ do roku 2030 znížiť emisie oxidu uhličitého o 51 % v porovnaní s referenčným priemerom rokov 2018, 2019 a 2020. Za splnenie tohto cieľa je zodpovedné Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky.

(3) Sektor poľnohospodárstva má za cieľ do roku 2030 znížiť emisie o 36 % v porovnaní s referenčným rokom 2005. Za splnenie tohto cieľa je zodpovedné Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky.

(4) Sektor využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva má za cieľ do roku 2030 zvýšiť záchyty o 33 % v porovnaní s referenčným rokom 2005. Za splnenie tohto cieľa je zodpovedné Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky.

(5) Sektor odpadov má za cieľ do roku 2030 znížiť emisie o 24 % v porovnaní s referenčným rokom 2005. Za splnenie tohto cieľa je zodpovedné ministerstvo.

(6) Sektor priemyselne procesy a používanie rozpúšťadiel vrátane fluórovaných skleníkových plynov okrem emisií spadajúcich do systému obchodovania s emisiami má za cieľ do roku 2030 zníženie emisií o 34 % v porovnaní s referenčným rokom 2005. Za splnenie tohto cieľa je zodpovedné Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky a ministerstvo za sektor fluórovaných skleníkových plynov.

#### Odôvodnenie:

Podľa [Prognostického ústavu SAV, scenára ZEM<sup>2</sup>](#), ak chceme dosiahnuť uhlíkovú neutralitu do roku 2050, tak:

- emisie z dopravy by mali **klesnúť o 20 % ( v porovnaní s referenčným rokom 2005)**.
- Indikatívny sektorový cieľ pre budovy v roku 2030 vo výške 2,05 MtCO<sub>2</sub>eq, čo by znamenalo dosiahnuť uhlíkovú neutralitu v tomto sektore s indikatívnym cieľom pre budovy na v roku 2050 vo výške 0,7 MtCO<sub>2</sub>eq. Zo súčasných 4,23 MtCO<sub>2</sub>eq v roku 2020 by sa tak **emisie zo sektora budov mali znížiť o 51,5 % do roku 2030**.
- emisie (CO<sub>2</sub>eq) v **poľnohospodárstve musia klesnúť o 36 % do 2030**.
- záchyty v sektore využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva musíme **zvýšiť o 33 % do 2030**.
- emisie (CO<sub>2</sub>eq) v **priemysle (mimo EÚ ETS) by sa mali znížiť o 34 % do 2030**.

Navrhujeme doplniť ods. 8 :

*„Vláda na návrh rady poverí príslušné ministerstvá aktualizovať sektorové klimatické ciele, ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie klimatických cieľov podľa § 3 a § 4 alebo pre plnenie záväzkov v oblasti riešenia zmeny klímy.“*

#### Odôvodnenie:

Je nevyhnutné myslieť na to, že dáta o stave klímy sa neustále vyvíjajú a preto aj naše národné klimatické ciele by ich v prípade potreby mali reflektovať a prehodnocovať, či ciele, ktoré sme si stanovili, sú dostatočne ambiciózne.

#### **4. K § 6**

Táto úprava je nedostatočná. Prístup k informáciám by mal byť zabezpečený nielen za účelom plnenia informačným povinností Slovenskej republiky súvisiacich s plnením záväzkov v oblasti riešenia zmeny klímy podľa osobitného predpisu, tak ako je to uvedené v tomto ustanovení, ale aj za účelom plánovania a tvorby klimatických politík. Je kľúčové aby orgány štátnej správy prípadne iné subjekty, ktorým zákon zveruje úlohy na úseku plánovania a tvorby klimatických politík mali prístup k dátam na to potrebným.

<sup>2</sup> Dokupilová, D., Repiková, M., & Korytárová, K. (2022). Uhlíkovo neutrálne Slovensko do roku 2050. Jún 2022. <https://www.prog.sav.sk/portfolio/uhlikovo-neutralne-slovensko-do-roku-2050/>

Preto navrhujeme rozšíriť účel povinnosti sprístupňovania informácií na žiadosť v návrhu zmienovaných povinných osôb. Informácie by mali byť povinne sprístupňované aj pre potreby plnenia iných v zákone stanovených úloh ako je plánovanie a tvorba politík.

Veľkým nedostatkom zákona je, že nepracuje s vznikajúci odbornými kapacitami na regionálnej úrovni – Regionálne centrá udržateľnej energetiky. Tieto sú kľúčové pre plánovanie a realizáciu dekarbonizácie v regiónoch.

Tento zákon by mal jednoznačne zahrnúť tieto vznikajúce štruktúry do svojho inštitucionálneho systému a zabezpečiť, aby aj tieto centrá mali prístup k všetkým informáciám nevyhnutných pre plánovanie dekarbonizácie a tvorbu strategických dokumentov v tejto oblasti. Preto aj im by mali byť na žiadosť sprístupňované informácie nevyhnutné pre realizáciu ich činnosti.

## 5. K § 7

Navrhujeme do písm. f) doplniť „a regiónov“

### Odôvodnenie:

Zákon musí citlivo reagovať na akútnu potrebu budovania kapacít na regionálnej (a tým) aj na lokálnej úrovni. Citlivo však znamená s ohľadom na situáciu a vývoj v tejto téme, konkrétne: Infraštruktúra pre plánovanie a koordináciu regionálnej dekarbonizácie sa už dlhšie seriózne pripravuje, vrátane metodiky, infosystému, personálnych kapacít a inštitucionálneho rámca. Na tento účel sú už aj alokované finančné prostriedky. Vládou schválený INEKP aj opatrenie 2.1.3 v Programe Slovensko 2021-27 predpokladajú, že jednou z kľúčových úloh regionálnych centier udržateľnej energetiky bude vypracovanie regionálnych dekarbonizačných stratégií (územná pôsobnosť centier pokrýje celú SR).

Regionálne stratégie teda budú zároveň transpozíciou národných klimatických a energetických cieľov SR na regionálnu úroveň. To je mimoriadne dôležité, pretože iba transpozícia do sektorov nestačí a nerieši centralizovaný prístup k rozvoju energetiky a k dekarbonizácii.

Ak by zákon stanovil nové povinnosti na kapacitne nepripravených úrovniach (obce/mestá, samosprávne kraje), vyvolá u samospráv negatívnu reakciu. Práve aktívna súčinnosť regionálnych aktérov je kľúčom k úspešnej dekarbonizácii.

Preto je potrebné nastaviť vertikálne plánovanie dekarbonizácie cez regióny, ktoré budú vymedzovať územnú pôsobnosť pre pripravované regionálne centrá udržateľnej energetiky (RCUE), a nie cez kraje a mestá/obce.

Plány a stratégie samospráv musia vychádzať z takýchto regionálnych dekarbonizačných stratégií, aby bola v regiónoch zabezpečená súčinnosť samospráv počas dekarbonizačného procesu. Znamená to, že regionálne dekarbonizačné stratégie (ktoré by mali byť povinné) musia predbiehať tvorbu lokálnych stratégií (tie by mali byť dobrovoľné). Je to dôležité, keďže na úrovni samospráv v súčasnosti neexistujú odborné kapacity pre plánovanie

dekarbonizácie a ani sa neplánujú vytvárať. Tento deficit sa odstráni práve vytvorením regionálnych centier udržateľnej energetiky, pre vznik ktorých sa pripravujú podmienky.

## 6. K § 8

Do navrhovaného ustanovenia navrhujeme doplniť odsek 3:

*„Správu o pokroku pri realizácii Nízkouhlíkovej stratégie pripraví ministerstvo každé dva roky a predloží ju spolu so záväzným stanoviskom rady Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“).“*

### Odôvodnenie:

Pravidelné a transparentné reportovanie je dôležité z pohľadu kontroly a vymáhania klimatických záväzkov. Je dôležité, aby napĺňanie nízkouhlíkovej stratégie ako jedného z kľúčových dokumentov bolo priebežne kontrolované.

## 7. K § 10 ods. 4

Na koniec ods. 4 navrhujeme doplniť vetu:

*„Opatrenia podľa prvej vety musia byť merateľné, kontrolovateľné a časovo viazané a určené spolu s merateľnými indikátormi plnenia, s uvedením subjektov zodpovedných za ich plnenie a s termínmi ich realizácie.“*

### Odôvodnenie:

Pre kontrolu plnenia a vymáhanie opatrení stanovených v sektorových klimatických plánoch je kľúčové, aby povinnosti stanovené v plánoch boli čo najkonkrétnejšie, s jasnými časovými rámcami a určením subjektov zodpovedných za ich plnenie, aby sme sa vyhli vágnym a teda nevyhnutiteľným povinnostiam.

## 8. K § 10 ods. 7

Nerozumieme prečo je táto úprava len pri príprave dokumentov týkajúcich sa adaptácie a podobne sa nerieši prístup k informáciám aj v procese prípravy ostatných nástrojov napĺňania záväzkov.

## 9. K § 11

Navrhujeme doplniť odsek 2 a 3:

Odsek 2: *„Opatrenia podľa odseku 1 musia byť merateľné, kontrolovateľné a časovo viazané a určené spolu s merateľnými indikátormi plnenia, s uvedením subjektov zodpovedných za ich plnenie a s termínmi ich realizácie.“*

Odsek 3: „*Sektorové klimatické plány obsahujú každoročne klesajúce ročné emisné rozpočty na obdobie do roku 2030. Ročné emisné rozpočty musia byť v súlade s dlhodobým klimatickým cieľom, klimatickými cieľmi a sektorovými cieľmi v zmysle tohto zákona a s medzinárodnými a európskymi klimatickými záväzkami. Ministerstvá stanovujú prípustné ročné emisné rozpočty po roku 2030 v spolupráci s radou.*“

#### Odôvodnenie:

Ak zákon bude obsahovať len sektorové ciele do roku 2030, stane sa formálnou “stratégiou do šuplíka”, podľa označenia pána ministra Budaja, ktorej sa on sám v mene svojho rezortu, chcel vyhnúť. Navrhujeme, aby sektorové klimatické plány obsahovali aj krátkodobé ciele znižovania emisií, ideálne stanovené po 1-2 rokoch, aby sme sa vyhli vágnym a teda nevynútiteľným povinnostiam.

Určenie konkrétnych, merateľných a časovo viazaných “pod-cieľov”, teda rozfázovanie postupného znižovania emisií v danom sektore do kratších časových úsekov, je jediný účinný spôsob, ako sledovať pokrok pri implementácii sektorového plánu a zabezpečiť, aby sektorové ciele bolo možné aj kontrolovať a vyvodzovať právnu aj politickú zodpovednosť za ich neplnenie.

#### **10. K § 11**

Navrhujeme nasledovnú úpravu odseku 6:

*„Ministerstvá neuvedené v odseku 2 vypracujú klimatické plány pre oblasti v ich pôsobnosti podľa § 17. Klimatické plány obsahujú opatrenia, ktoré sú merateľné, kontrolovateľné a časovo viazané a určené spolu s merateľnými indikátormi plnenia, s uvedením subjektov zodpovedných za ich plnenie a s termínmi ich realizácie.“*

Povinnosť informovať ministerstvo podľa navrhovaného § 11 ods. 7 by sa mala vzťahovať aj na ministerstvá podľa ods. 6.

Navrhovaný § 11 ods. 8 by sa mal vzťahovať aj na ministerstvá podľa odseku 6.

#### Odôvodnenie:

Ak v zákone nebudú upravené povinnosti vo vzťahu k dekarbonizácii v sektoroch spadajúcich do ETS systému, nebude plniť funkciu “strešného zákona pre klímu” ako sľuboval pán minister Budaj. Dôsledkom tohto prístupu bude zvýšenie rezortizmu a pokračujúci stav absolútne nedostatočnej spolupráce rezortov na dekarbonizácii a transformácii s takmerneexistujúcou synergiou medzi jednotlivými konkrétnymi nástrojmi a opatreniami.

#### Odôvodnenie spoločne k návrhom k § 8, 10 a 11:

Pravidelný a transparentný reportingu dobre nastavených cieľov a povinností povinnými osobami pomôže reálne zabezpečiť plnenie klimatických záväzkov. Je dôležité, aby bol nastavený tak, že zbytočne nezaťažuje inštitúcie pri plnení povinnosti. Na druhej strane musí reporting umožniť, aby bolo na jeho základe z prípadného neplnenia možné vyvodiť právnu aj politickú zodpovednosť. V neposlednom rade reporting plní aj funkciu voči verejnosti, preto musí byť zrozumiteľný.



Vo vzťahu k verejnosti má zákon tiež zabezpečiť podmienky pre účasť verejnosti a ostatných relevantných subjektov na príprave dokumentov, plánov a ďalších klimatických nástrojov. Účasť verejnosti je dôležitá jednak na zabezpečenie prirodzenej kontroly povinných inštitúcií a osôb, ako aj na posilnenie záujmu a angažovanosti, ktorá je kľúčová pre boj s klimatickou zmenou.

## 11. K § 12

Medzi odseky 2 a 3 navrhuje vložiť nasledovné odseky:

*(3) Slovenský hydrometeorologický ústav overuje a dohliada na kvalitu zhromaždených údajov v národnom inventarizačnom systéme. Za týmto účelom Slovenský hydrometeorologický ústav vydá metodické usmernenie pre subjekty poskytujúce údaje do národného inventarizačného systému.*

*(4) Slovenský hydrometeorologický ústav zverejňuje na svojej webovej stránke, vo forme zrozumiteľnej pre širokú verejnosť, nasledujúce údaje:*

*a) bilanciu ročných vyprodukovaných emisií v jednotlivých sektoroch,*

*b) porovnanie dosiahnutého zníženia emisií v jednotlivých sektoroch s plánovaným znížením na ročnej báze*

*c) každoročný vývoj celkového znižovania emisií*

### Odôvodnenie:

Na základe komunikácie s viacerými odborníkmi, ktorí sú zapojení do rôznych fáz cyklu klimatických dát (zber, vyhodnocovanie, reporting, nastavovanie politik...), sme identifikovali niektoré závažné nedostatky, ktoré klimatický zákon musí reflektovať.

Preto navrhujeme v klimatickom zákone aspoň v základnej podobe upraviť inštitucionálne zjednotenie a “zastrešenie” tejto témy (jednotné metodiky určujúce postupy, kritériá pre kvalitu dát atp.). Aktuálne totiž chýba jednotnosť, prehľadnosť a dostupnosť klimatických dát ako aj presné vymedzenie práv a povinností orgánov a organizácií tak, aby zber a ďalšie využitie dát bolo funkčné a nebolo zbytočne zaťažujúce.

Súčasťou úpravy má byť aj prístup k informáciám tak, aby pokrýval všetky subjekty, ktoré na jednej strane disponujú relevantnými informáciami a na druhej strane majú mať k nim prístup. Rovnako je potrebné upraviť prístup verejnosti k zrozumiteľným informáciám tak, aby bola zabezpečená informačná, edukačná aj kontrolná funkcia verejnosti voči klimatickým politikám a dosahovaniu klimatických cieľov.

Celá úprava, vo všetkých potrebných detailoch, nie je úlohou klimatického zákona. Zákon však musí podporovať hlavný účel zberu a využitia klimaticky relevantných dát. Tým je informovaná tvorba klimatických politik, ktoré smerujú k plneniu povinností a úloh zakotvených na úrovni EÚ.



## 12. K § 14 ods. 3

Navrhujeme zmeniť spôsob voľby predsedu rady nasledovne:

*„Predsedu rady si spomedzi seba volia väčšinou hlasov členovia rady na návrh aspoň dvoch členov.“*

### Odôvodnenie:

Členovia by mali mať možnosť si spomedzi seba zvoliť toho, komu dôverujú a splňa ich predstavy a má v ich očiach autoritu. Predseda by nemal byť politickou figúrkou, k čomu by navrhovaný model voľby práve mohol prispievať. Pri navrhovanom modeli vidíme riziko zlého obsadenia tejto pozície, ak by bol minister „klimaskeptik“, alebo by mal také zadanie z materskej strany.

## 13. K § 15

Medzi odseky 2 a 3 navrhujeme doplniť nasledovné odseky:

*(3) Rada upozorní vládu SR a ministerstvo na nevyhnutnosť aktualizácie klimatických cieľov, ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie dlhodobého klimatického cieľa podľa § 3 alebo pre plnenie záväzkov v oblasti riešenia zmeny klímy,*

*(4) Rada upozorní vládu SR a príslušné ministerstvo na nevyhnutnosť aktualizácie sektorových klimatických cieľov, ak je to nevyhnutné pre dosiahnutie klimatických cieľov podľa § 3 a § 4 alebo pre plnenie záväzkov v oblasti riešenia zmeny klímy.*

*(5) Rada upozorní vládu SR a ministerstvo na nevyhnutnosť aktualizácie strategických nástrojov podľa § 7 ods. 1 písm. a), b), c).*

Do § 15 navrhujeme doplniť nasledovný posledný odsek:

*„Stanoviská, správy a upozornenia rady sú verejne dostupné na webovom sídle rady.“*

### Odôvodnenie:

Žiadame doplniť kompetenciu rady vydávať záväzné stanovisko k aktualizácii stratégie adaptácie SR. Rada má mať kompetencie aj na úseku adaptácie a je dôležité, aby mala dosah na kvalitu kľúčového dokumentu v tejto oblasti. Ak sa vyjadruje k ostatným strategickým dokumentom, nevidíme dôvod prečo nie k tomuto.

### Odôvodnenie spoločne k návrhom k § 14 a 15:

Klimatická Rada je dôležitou súčasťou kontrolného mechanizmu, ktorý zabezpečuje funkčnosť klimatického zákona ako celku. Musí to byť nadrezortný, expertný monitorovací, kontrolný a poradný orgán s dobre nastavenými kompetenciami, kreovaním, zodpovednosťou a personálnymi podmienkami.

Osobitne otázka náležitých odborných vedomostí a skúseností vyvoláva diskusiu. Je dôležité, aby v nej mali zastúpenie ľudia s relevantnými zručnosťami a skúsenosťami z odvetví, na ktoré sa dekarbonizácia zameriava. Pre účinné fungovanie Rady je tiež dôležité odmeňovanie jej členov a zabezpečenie organizačnej, administratívnej a technickej podpory pre Radu (kancelária Rady).

Rada nesmie byť slabá a formálna, má plniť dôležité funkcie: monitoring plnenia záväzkov vyplývajúci z klimatických nástrojov, upozornenie na nevyhnutnosť ich aktualizácie, záväzné stanovisko v prípade, že povinné inštitúcie a osoby konajú ex offo. Rada, v záujme transparentnosti, zverejňuje svoje kroky na webe.

### **14. K § 18**

Navrhujeme nasledovné znenie § 18:

#### *§ 18 Regióny a územná samospráva*

*(1) Samosprávny kraj prostredníctvom regionálnych centier udržateľnej energetiky zabezpečuje prípravu regionálnych stratégií pre nízkouhlíkový rozvoj na svojom území a ich prijatie orgánmi regiónov alebo nimi poverenými odbornými radami.*

*(2) Samosprávny kraj je povinný zabezpečiť vypracovanie a prijatie stratégie alebo niekoľkých stratégií adaptácie na zmenu klímy na svojom území na základe overených a validovaných údajov poskytnutých Slovenským hydrometeorologickým ústavom. Touto úlohou môže samosprávny kraj poveriť aj iné orgány regiónov na svojom území.*

*(3) Orgány, ktoré prijali regionálne stratégie pre nízkouhlíkový rozvoj podľa odseku 1 a stratégie adaptácie na zmenu klímy podľa odseku 2, následne vypracujú a prijmú:*

*a) akčný plán pre implementáciu regionálnych stratégií pre nízkouhlíkový rozvoj*

*b) akčný plán pre implementáciu stratégií adaptácie na zmenu klímy*

*(4) Samosprávne kraje a obce môžu vypracovať a prijať vlastnú stratégiu pre nízkouhlíkový rozvoj kraja a obce a akčný plán pre jej implementáciu na základe prijatých príslušných regionálnych stratégií pre nízkouhlíkový rozvoj podľa odseku 1.*

*(5) Samosprávne kraje a obce môžu vypracovať a prijať vlastnú stratégiu adaptácie na zmenu klímy kraja a obce a akčný plán pre jej implementáciu na základe prijatej príslušnej stratégie adaptácie na zmenu klímy podľa odseku 2.*

(6) *Regionálne stratégie podľa odsekov 1 a 2 a k nim príslušné akčné plány podľa odsekov 3 písm. a) a 3 písm. b), resp. podľa odsekov 4 a 5 môžu byť prijaté aj vo forme integrovanej stratégie a integrovaného akčného plánu, ktoré budú zahŕňať mitigačné opatrenia a adaptačné opatrenia v oblasti riešenia zmeny klímy.*

(7) *a) Ministerstvo vydá metodické usmernenie pre strategické dokumenty podľa odsekov 2, 3 písm. b) a 5.*

*b) Ministerstvo hospodárstva SR vydá metodické usmernenie pre strategické dokumenty podľa odsekov 1, 3 písm. a) a 4.*

(8) *Samosprávne kraje a obce sú povinné zahrnúť adaptačné a mitigačné opatrenia do svojej príslušnej územnoplánovacej dokumentácie.*

(9) *Samosprávne kraje a obce sú povinné zabezpečiť*

*a) spoluprácu pri plnení politík a opatrení na znižovanie emisií skleníkových plynov podľa § 5,*

*b) súčinnosť pri plnení klimatických cieľov podľa § 3 a 4.*

(10) *Samosprávny kraj a orgány regiónov sú povinné zabezpečiť súčinnosť pri plnení cieľov a opatrení príslušných regionálnych stratégií pre nízkouhlíkový rozvoj podľa odsekov 1, 2 a 3.*

#### Odôvodnenie:

Ak majú regionálni aktéri pripraviť kvalitné mitigačné stratégie a koordinovať dekarbonizačný proces v území, musia mať vlastné odborné kapacity pre dekarbonizáciu. Návrh zmeny formulácie § 18 reflektuje vznikajúce regionálne odborné kapacity pod gesciou MH SR – Regionálne centrá udržateľnej energetiky, ktoré majú začať svoju činnosť v roku 2024 s cieľom zabezpečiť plánovanie a koordináciu dekarbonizácie v území na regionálnej úrovni.

Jednou z prvoradých úloh RCUE (spolu 22) bude zber a analýza energetických údajov v regiónoch a vypracovanie komplexných regionálnych dekarbonizačných stratégií. Na úrovni samosprávnych krajov a miest/obcí sa s vytváraním obdobných kapacít neuvažuje a v súčasnosti ani neexistujú.

Klimatický zákon by mal preto reflektovať toto opatrenie, ktoré je už schválené nielen v rámci Programu Slovensko<sup>3</sup>, ale aj v Národnom energetickom a klimatickom pláne SR<sup>4</sup>. Zvýšilo by to nielen akceptovateľnosť návrhu zákona zo strany územnej samosprávy, ale aj koordináciu regionálnych aktérov v dekarbonizačnom procese.

<sup>3</sup> [https://drive.google.com/file/d/11BGM9P\\_sDyunohdYskpuHaZcLYRU0Ke0/view?usp=sharing](https://drive.google.com/file/d/11BGM9P_sDyunohdYskpuHaZcLYRU0Ke0/view?usp=sharing)

<sup>4</sup> <https://www.economy.gov.sk/energetika/navrh-integrovaneho-narodneho-energetickeho-a-klimatickeho-planu>

Nami navrhovaná formulácia ustanovenia by presunula prípravu stratégií na RCUE a zároveň by táto kompetencia ostala kraju (na území krajov budú zriadené 2-3 RCUE, pričom ich územná pôsobnosť pokryje celý kraj – povinnosť vytvoriť koncepcie by tak bola plne krytá novými odbornými kapacitami; v opačnom prípade by kraje dostali novú kapacitne náročnú a nekrytú kompetenciu s nemalým dopadom na ich rozpočty).

Kompetenciou schvaľovať stratégie sa poverujú orgány regiónov, pre ktoré sa stratégie robia (napr. SPR, ÚMR) alebo nimi poverené odborné rady (komisie, výbory atď.).

Keďže regionálna dekarbonizačná stratégia bude vypracovaná z údajov na úrovni dotknutých katastrov, úloha vypracovať a prijať lokálne stratégie a k nim akčné plány v rámci daného regiónu by mali byť pre samosprávne kraje, obce a mestá dobrovoľné, nie povinné.

V každom regióne totiž budú pôsobiť regionálne centrá udržateľnej energetiky, ktoré budú pomáhať krajom, obciam a mestám implementovať prijaté stratégie a okrem toho budú vydávať stanoviská k všetkým projektom ovplyvňujúcim emisnú a energetickú bilanciu regiónov, ktoré sa budú chcieť uchádzať o verejnú podporu (granty, zvýhodnené úvery atď.).

Schvaľovanie spoločných stratégií zastupiteľstvami všetkých dotknutých obcí sa v praxi opakovane ukázalo ako organizačne náročné a rizikové. Preto sa táto kompetencia navrhuje udeliť riadiacemu orgánu daného regiónu (napr. ÚMR alebo SPR) alebo ním poverenej odbornej rade, komisii atď.

Je veľmi dôležité zabezpečiť metodickú súčinnosť pri koordinovaní dekarbonizácie. MH SR ako gestor energetickej politiky v súčasnosti pripravuje metodické postupy pre plánovanie dekarbonizácie na úrovni regiónov, a to prostredníctvom svojej rezortnej odbornej inštitúcie SIEA.

Na druhej strane, gestorom v oblasti adaptácie na zmenu klímy je MŽP.

Túto základnú deľbu kompetencií je dôležité premietnuť aj do gestorstva v oblasti metodického usmerňovania tvorby strategických dokumentov na regionálnej a lokálnej úrovni.

Po zapracovaní RCUE do systému návrhu zákona, bude nevyhnutné revidovať ostatné ustanovenia zákona, tak aby nadväzovali na túto úpravu.

## **15. K § 21**

Navrhujeme nasledovné znenie tohto ustanovenia:

### *§ 21 Prechodné ustanovenia*

*(1) Ministerstvo zverejní na svojom webovom sídle bližšiu špecifikáciu vyčíslenia sektorových cieľov do 31. júla 2023.*

- (2) *Ministerstvo podľa § 5 odsek 1 až 6 je povinné vypracovať a schváliť sektorový klimatický plán, zaslať ho rade a ministerstvu do 31. decembra 2024. Ministerstvo vypracuje a schváli sektorový klimatický plán a predloží rade do 31. decembra 2024.*
- (3) *Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky podľa § 11 odsek 3 je povinné vypracovať a schváliť sektorový klimatický plán, zaslať ho rade a ministerstvu do 31. decembra 2024.*
- (4) *Rada vypracováva, zverejňuje a predkladá národnej rade Správu o napĺňaní klimatických cieľov Slovenskou republikou. Prvú takú správu rada zverejní do 31. decembra 2023 a následne každý kalendárny rok.*
- (5) *Ustanovenie § 18 ods. 1 nadobúda účinnosť 24 mesiacov po zriadení jednotlivých regionálnych centier udržateľnej energetiky.*
- (6) *Ustanovenie § 18 ods. 3a nadobúda účinnosť 30 mesiacov po zriadení jednotlivých regionálnych centier udržateľnej energetiky.*
- (7) *Ustanovenie § 18 ods. 11 písm. b) nadobúda účinnosť 31. júna 2024.*
- (8) *Samosprávny kraj je povinný zabezpečiť vypracovanie stratégie adaptácie na zmenu klímy samosprávneho kraja do 31. decembra 2026 na základe overených a validovaných údajov poskytnutých Slovenským hydrometeorologickým ústavom.*
- (9) *Samosprávny kraj je povinný zabezpečiť vypracovanie a do 31. decembra 2027 prijať akčný plán pre implementáciu stratégie adaptácie na zmenu klímy samosprávneho kraja.*
- (10) *Obec s viac ako 2000 obyvateľmi je povinná zabezpečiť vypracovanie stratégie adaptácie na zmenu klímy obce na základe overených a validovaných údajov poskytnutých Slovenským hydrometeorologickým ústavom do 31. decembra 2026.*
- (13) *Obec s viac ako 2000 obyvateľmi je povinná zabezpečiť vypracovanie a do 31. decembra 2028 a prijať akčný plán pre implementáciu stratégie adaptácie na zmenu klímy obce.*
- (14) *Subjekty oprávnené menovať a odvolávať príslušného člena rady ustanovia prvých členov rady najneskôr do dvoch mesiacov od účinnosti tohto zákona.*
- (15) *Do 31. decembra 2024 plní úlohy spojené s odborným, organizačným, administratívnym, personálnym a technickým zabezpečením činnosti rady namiesto kancelárie ministerstvo.*